

Innhold

Innledning.....	2
Aktivitet og pasienter i somatisk spesialisthelsetjeneste.....	2
Nasjonale nøkkeltall og utviklingstrekk.....	2
Regionale utviklingstrekk	3
Offentlig finansiert aktivitet ved private sykehus	4
Norsk Pasientklassifisering (NPK)	5
Definisjoner	5
Forskjeller mellom data publisert av Norsk pasientregister og Statistisk sentralbyrå.....	5

Innledning

Norsk pasientregister (NPR) er et sentralt og personidentifiserbart helseregister med opplysninger om aktivitet i spesialisthelsetjenesten og om alle personer som venter på eller som har fått behandling i spesialisthelsetjenesten.

Nedenfor presenteres statistikk basert på rapportert informasjon om aktivitet og behandlede pasienter i somatisk spesialisthelsetjeneste i 2023. Notatets formål er å tilgjengeliggjøre et utvalg av nasjonale og regionale nøkkeltall for dette tjenesteområdet i spesialisthelsetjenesten og å beskrive noen overordnede utviklingstrekk for perioden 2022 – 2023.

Aktivitet og pasienter i somatisk spesialisthelsetjeneste

Nasjonale nøkkeltall og utviklingstrekk

Rapporterte aktivitetsdata for 2023 (Tabell 1) viser at antall opphold/kontakter og antall pasienter rapportert fra somatisk spesialisthelsetjeneste har økt i 2023 sammenlignet med 2022. I overkant av 2 100 000 pasienter ble behandlet ved somatiske sykehus i 2023, en økning på 2 prosent fra 2022.

Litt flere enn 520 000 pasienter hadde minst ett døgnopphold i 2023, en økning på 1 prosent fra 2022. Det var i underkant av 790 000 døgnopphold i 2023, omtrent uendret fra 2022. Det var en økning i planlagt behandling og en nedgang i øyeblikkelig hjelp.

Det var omtrent 286 000 pasienter som fikk minst en dagbehandling i 2023. Det var 3 prosent flere pasienter enn 2022. Det ble registrert 347 000 dagbehandlinger, som var en økning på 3 prosent sammenlignet med 2022.

I underkant av 1 970 000 pasienter fikk helsehjelp på poliklinisk nivå, og det ble registrert i overkant av 7 000 000 polikliniske kontakter i 2023. Sammenlignet med 2022, var det en økning i både antall pasienter og kontakter.

Tabell 1. Antall pasienter og opphold/kontakter etter type opphold og innleggelsesmåte i somatiske sykehus i 2023. Prosent endring fra 2022.

Nøkkeltall	Antall opphold/kontakter		Antall pasienter*	
	2023	Prosent endring	2023	Prosent endring
Antall pasienter totalt	-	-	2 122 986	2 %
Type opphold/kontakt*				
Døgnopphold**	787 540	0 %	523 355	1 %
Planlagt behandling	214 029	1 %	173 185	2 %
Øyeblikkelig hjelp	572 037	-1 %	402 149	0 %
Dagbehandling	347 160	3 %	285 502	3 %
Polikliniske kontakter	7 074 998	4 %	1 966 064	2 %

* Mange pasienter har flere typer opphold, derfor vil summen av antall pasienter på henholdsvis døgnopphold, dagbehandling og polikliniske kontakter, være høyere enn totalsummen av antallet pasienter i tabellen.

** Her er 1474 opphold kodet med innleggelsesmåte *Tilbakeføring av pasient fra annet sykehus*. Skal benyttes der pasienten returnerer etter behandling i annet sykehus.

Regionale utviklingstrekk

Antall døgnopphold var omtrent uendret i Helse Sør-Øst og Helse Vest, mens det gikk ned i Helse Midt og det økte i Helse Nord.

Antall dagbehandling gikk ned i Helse Vest, mens det økte i Helse Sør-Øst, Helse Midt og Helse Nord, med størst økning i Helse Midt (Tabell 2).

Antall polikliniske konsultasjoner økte i alle helseregioner, med størst økning i Helse Vest.

Tabell 2. Antall opphold/kontakter etter type opphold i somatiske sykehus i 2023, fordelt på bostedsregion. Prosent endring fra 2022.

Nøkkeltall per bostedsregion*		2022	2023	Prosent endring
Sør-Øst	Døgnopphold	432 542	434 053	0 %
	Dagbehandling	186 132	191 718	3 %
	Polikliniske kontakter	3 733 778	3 850 678	3 %
Vest	Døgnopphold	166 554	165 813	0 %
	Dagbehandling	71 151	67 773	-5 %
	Polikliniske kontakter	1 385 306	1 459 979	5 %
Midt-Norge	Døgnopphold	110 143	108 257	-2 %
	Dagbehandling	50 084	56 694	13 %
	Polikliniske kontakter	1 025 045	1 069 690	4 %
Nord	Døgnopphold	78 909	79 417	1 %
	Dagbehandling	30 329	30 975	2 %
	Polikliniske kontakter	672 301	694 651	3 %

* Aktiviteten er fordelt mellom de fire regionene iht. pasientens bostedsregion. Pasienter som har flyttet mellom bostedsregionene ilt perioden telles flere ganger. Pasienter uten fast bosted i Norge er fordelt iht. behandlingsstedets geografiske lokasjon.

Observerte utviklingstrekk for Helse Midt kan være påvirket av bytte av journalsystem. Helse Midt-Norge igangsatte i 2022 et omfattende bytte av IT-systemer i regionens helseforetak gjennom innføring av Helseplattformen. Innføringen omfatter blant annet ny løsning for pasientjournal. St. Olavs hospital HF tok i bruk Helseplattformens løsninger i november 2022, og overgangen har i noen grad påvirket aktivitetsdatagrunnlagene rapportert fra dette helseforetaket.

Offentlig finansiert aktivitet ved private sykehus

Antall offentlige finansierte opphold og kontakter ved private sykehus har gått kraftig ned fra 2022 til 2023 (Tabell 3). Private sykehus står for 0,3 prosent av døgnoppholdene, 5 prosent av dagbehandlingene og 1,5 prosent av polikliniske kontakter.

Tabell 3. Antall offentlige finansierte opphold og kontakter ved private sykehus etter type opphold. Prosentvis endring fra 2022.

Type opphold/kontakt	2022	2023	Prosent endring
Døgnopphold	2 206	409	-82 %
Dagbehandling	16 952	9 205	-46 %
Polikliniske kontakter	104 277	71 065	-32 %

Om datagrunnlaget

Norsk pasientregister (NPR) er et sentralt helseregister som inneholder opplysninger om aktivitet i spesialisthelsetjenesten og om alle personer som venter på eller som har fått behandling i spesialisthelsetjenesten.

NPR har vært personidentifiserbart siden 2008 og har som hovedformål å danne grunnlag for administrasjon, styring, finansiering og kvalitetssikring av spesialisthelsetjenesten. Registeret kan i tillegg brukes som grunnlag for medisinsk og helsefaglig forskning, danne grunnlag for etablering og kvalitetssikring av sykdoms- og kvalitetsregistre og avgi informasjon til kjernejournalen. Registeret kan også bidra til kunnskap som forebygger ulykker og skader.

Rapporteringspliktige enheter

I aktivitetsgrunnlaget for somatisk spesialisthelsetjeneste inkluderes aktivitet fra somatiske avdelinger ved offentlige helseforetak, aktivitet rapportert fra private institusjoner med kjøps- eller driftsavtale med de regionale helseforetakene eller annen offentlig instans, herunder private som leverer tjenester til fritt behandlingsvalg (FBV), fristbrudd og arbeidsrettet rehabilitering. Aktivitet fra avtalespesialister inngår ikke i aktivitetsgrunnlaget som er beskrevet i dette notatet.

I 2023 gjelder rapporteringsplikten for somatisk spesialisthelsetjeneste 20 offentlige helseforetak, åtte private ideelle virksomheter med langvarig driftsavtale, samt 55 kommersielle virksomheter med anbudsutsatte avtaler.

Fritt behandlingsvalg er avsluttet

Ordningen [Fritt behandlingsvalg](#) ble innført 1. november 2015, og fra 2019 ble også private rehabiliteringsenheter inkludert i ordningen. Ordningen ble avviklet 1. januar 2023, men noen enheter hadde aktivitet også i 2023.

Kvalitet og kompletthet

Tilnærmet komplett aktivitetsrapportering for 2023

Av de 99 rapporteringspliktige enhetene har 97 rapportert komplette aktivitetstall for 2023. To små enheter har av ulike årsaker kun rapportert for deler av perioden. Ytterligere en enhet har ikke rapportert aktivitet for 2023. Denne enheten har en fristbrudd-avtale, men har ikke hatt pasienter på avtalen i 2023.

Anslagsvis 100 prosent av de polikliniske kontaktene/ pasientene/ avdelingsoppholdene er inkludert i grunnlagene for 2023

Kobling Det sentrale folkeregister (DSF)

NPR er et personentydig register. Dette innebærer at det er mulig å følge en pasient på tvers av tjenesteområder, rapporteringsenheter og mellom år. Dette forutsetter at rapporterte data inneholder informasjon som muliggjør kobling mot pasientens fødselsnummer. For datagrunnlaget i dette notatet er 99,8 % av fødselsnumrene koblet mot DSF.

Norsk Pasientklassifisering (NPK)

For 2023 har NPR brukt NPK (Norsk pasientklassifisering), som er en programvare som blant annet gjennomfører DRG-gruppering og poengberegning av aktivitetsdata fra sykehus i henhold til [ISF-regelverket](#). Hvis en pasient har opphold ved flere avdelinger ved samme institusjon i løpet av samme innleggelse eller har flere legekontakter samme dag aggregerer NPK disse til et sykehusopphold.

Definisjoner

Det er sykehusopphold som er datagrunnlaget for dette notatet. Et opphold er enten døgnopphold, dagbehandling eller poliklinisk kontakt. Døgnopphold er innleggelser med en eller flere overnattinger. Dagbehandling er dagkirurgi eller innleggelser med 0 liggedager. Skillet mellom døgnopphold og dagbehandling er knyttet til om det foreligger en overnatting eller ikke, det vil si om dato for utskrivning er lik innleggesdato eller ikke. Dette betyr at opphold hvor pasienten legges inn på kvelden og utskrives tidlig neste morgen vil bli definert som et døgnopphold, mens en pasient som legges inn på morgenen og utskrives på kvelden samme dag vil bli kategorisert som en dagbehandling. Polikliniske kontakter defineres som konsultasjoner, samt innleggelser ved private sykehus som ikke er gruppert i kirurgisk DRG, som ikke er definert som rehabilitering, kjemoterapi, stråleterapi eller dialyse.

Forskjeller mellom data publisert av Norsk pasientregister og Statistisk sentralbyrå

Aktivitetsdata fra NPR er grunnlag for nasjonal statistikk, og avviker noe fra det som ligger til grunn for tall som SSB [publiserer](#).